

www.e-rara.ch

**Xenophontis philosophi et historici clarissimi Opera, quae quidem
Graece extant, omnia**

Xenophon

Basileae, anno 1551

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-637>

Xenophontis convivium, Ioanne Ribitto interprete

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelnformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

Xenophontis

387

CONVIVIUM, IOANNE RIBITTO INTERPRETE.

IRORVM bonorum facta, non modo seria, uerumetiam iocosa, mihi memoratu digna esse uidentur. Cur autem ita sentiam, deinceps exponam. Panathenæis magnis, ludi Circenses agebantur. Callias autem Hipponici filius amabat Autolyceum adhuc puerum, quem uictorem in Pancratio ad spectandum ducebat. Ut autem ludi peracti sunt, Autolyceum ipsum eiusque patrem, domum, quam in Piræo habebat, deducebat. Comitabatur autem illi Niceratus: sed cum uidisset Socratem, Critobulum, Hermogenem, Antisthenem, & Charmidem unam esse, mandauit uni ex suis, ut Autolyceum & eos qui cum eo essent, domum duceret. Ipse igitur accessit ad Socratem & reliquos, quos sic affatus est: Opportune sanè occurritis: constitui enim Autolyceum & patrem eius conuiuio excipere. Spero igitur apparatus splendidiorem uisum iri, si uiris præclaris animi dotibus præditis, quales uos estis, conuiuium decoratum fuerit, ac multo magis quam si Imperatores, Equitum magistri, denique quam si magistratuum appetentes adhibiti essent. Tum Socrates: Semper, inquit, tu contemptim scommata in nos iacis, quia ipse sapientiæ adipiscendæ causa grandem pecuniam Protagoræ, Gorgiæ, Prodico, aliisque compluribus dedisti, & animaduertis nos nostra sponte sine doctore philosophari. Tum Callias: Antea quidem celauimus uos, inquit, cum multa, eaque sapientiâ plena haberem, quæ pro-

ferre possem: nunc uerò si apud me fueritis, mei specimen uobis praebebo, ac ostendam me hominem esse quantiuis precij. Socrates igitur & illius familiares, primū (ut assollet) laudata illa inuitatione recusarūt ad coenam uenire. Sed cum uehemēter dolere uideretur, si nō comitarentur, morē eius uoluntati gesserunt. Deinde partim quidem in gymnasio exercitati & uncti, partim loti ad illum accesserunt: ac Autolycus quidem apud patrem assedit, alij etiā pro more accubuerūt. Principiō igitur, postquā quæ fierent animaduertisset, tale induxit exordiū, ut diceret formam naturae esse quiddam regale, praesertim si cum pudore & temperantia cōiunctam, quemadmodū tum Autolycus, eam quis adeptus esset. Primū enim, ut cum lux aliquò noctu affulserit in omnium oculos incurrit, sic tunc Autolicus forma pulchritudineq; sua omnium oculos in se cōuertebat: nemoq; fuit eorum qui spectarent, qui nō aliquantum animo cōmoueretur, uel secum tacitus, uel etiam gestu aliquo immutatus. Ac omnes quidem alicuius deorum numine afflati spectatu digni esse uidentur: qui autē aliorum numine instructi sunt, tum truculentiores uisu, tum terribiliores, ac in loquendo uehementiores esse dicuntur. At qui casto amore diuinoq; instinctu afflati, hi & oculos amabiliore habent, & uocem mittunt leniore, & gestus agunt liberalius. Quae quidem Callias tum amore incitatus faciens, dignus spectatu ijs uidebatur, qui ei Deo initia ti essent. Illi itaq; taciti coenabant, quasi id illis à magistro aliquo praescriptum esset. Philippus autem sannio accessit ad ianuam, pulsauit, iussit ministro renunciaret qui esset, & quam ob causam se introduci uellet, dicebatq; se paratum esse & instructū ijs omnibus, quibus opus esset ad
coenan-

cœnādum de alieno: & puerū admodum premi, & quòd nihil afferret, et quòd imprāsus esset. Cū igitur hæc Callias audiuiſſet: Turpe est, inquit, ò uiri tectum quidem ei negare: introëat igitur. Et simul oculos cōuertit in ipsum Autolycum, cōsiderans uidelicet quale uideretur ei scōma illud. Cumq; uenisset in cubiculum in quo conuiuium agitabatur, in hunc modum loqui cœpit: Sannionem me esse nemo uestrūm ignorat. Audacter autē huc ueni, quòd existimarem ridiculosius fore, si inuocatus ad conuiuium uenissē. Accumbe igitur, inquit Callias: etenim hi omnes seria agunt, ut uides: risum autem fortassis requirūt. Cœnantibus illis, Philippus ridiculum quiddam statim aggreſſus est dicere, ut nimirum ea exequeretur, propter quæ semper ad cōuiuia uocari soleret: cū autem risum non moueret, tum quidem ægrè ferre uidebatur. Rursus paulò pōst, aliud quiddam ridiculum dicere cupiebat: at cū ne tum quidem risissent propter illius dicta, finem fecit cœnādi, seq; obtegens procumbebat. Et Callias, Quid istud est Philippe? inquit: an te dolor parientis cepit? Qui suspirans respondit: Certè quidem, ò Callia, & quidem magnus: quoniam enim risus ex hominum cœtu perit, actum est de rebus meis: quandoquidem ob eam causam antea ad conuiuia uocabar, ut cōuiuæ ridiculis meis exhilararentur: nunc uerò cuius causa me uocet quisquæ? Nam equidem seria tractare nō magis possum, quàm immortalitatem consequi: nec item me quisquam uocat, quasi uicissim à me uocandus? nam sciunt omnes non esse moris, ut domi meæ conuiuia agitentur. Cumq; hæc diceret, emungebat, & uoce fletum imitabatur. Omnes igitur conuiuæ consolari hominem cœperunt, signi-

ficantes se rursus risuros, & ut cœnaret hortabantur. In
 qua etiam commiseratione Critobulus risum sustulit. At-
 que ille ut risum sensit, ea quibus tectus erat reiecit, seq̄;
 ipse, sperans futuras cōgressiones, exhortatur ut confidē
 ret, iterumq̄; cœnaret. Sublatis autem mensis cūm libas-
 sent cecinissentq̄;, uenit quidam Syracusanus post cœnæ
 tempus comessatū. Is secum habebat tibicinam doctam et
 saltatricem, & prestigiorū effectricem: unā sequebatur
 puer admodū formosus, saltator, & peritissimus citharæ
 dus. Hæc autem ostendebat, ut propter rei admirationem
 pecuniam exigeret. Dum autem tibicina tibia cecinisset,
 & puer fidibus usus esset, uiderenturq̄; ambo satis conui-
 uas oblectasse, Profectò, inquit Socrates, magnificè nos ex-
 cipis Callia: non enim solūm cœnam nobis apposuisti ma-
 gno apparatu, sed etiam spectacula & acroamata præ-
 bes iucundissima. Tum ille: Quid igitur, inquit, si etiam
 unguentum nobis afferatur, ut bona quoq; fragrantia sa-
 tiemur? Minimè decet, inquit Socrates: ut enim cultus
 alius mulieri, alius uiro honestus est, sic & odor alius ui-
 rum, alius mulierem decet. Unguento certè uiri uirorum
 causa non utuntur, sed mulieres, præsertim cūm sponse
 sunt, ut filiæ Nicerati & Critobuli, unguentum requi-
 runt, quod istæ maximè olent: sed olei gymnastici odor
 & præsens suauior, quàm unguenti, mulieribus, & ab-
 sens magis expetitur. Nam unguento delibuti seruus &
 liber, statim utrique eodem olent modo. At odores qui
 sunt ex liberalibus exercitationibus, & industriam re-
 quirunt & tempus, si modò futuri sunt suaues, & li-
 bero homine digni. Tum Lycon: Ergo, inquit, sibi ista
 habeant iuuenes: sed nos, qui iam non in gymnasijs
 exerce-

Gratiarū actio
 nis post sumptū
 cibū uetus mos.

exercemur, quid olere decebit? Probitatem, inquit Socrates. At unde istud unguentum accipias? Certè, inquit, non ab unguentarijs: sed unde, docet Theognis his uerbis:

Iusta docent iusti: prauis conuixeris, antè

Quæ fuerat probitas protinus aufugiet.

Et Lycon: Fili, inquit, audis hæc? Certè, inquit Socrates, & quidem utitur. Quoniã igitur cupit uictor Pancratij esse, ubi tecum considerarit, qui sit ad eam rem docendam aptissimus, eius consuetudine utendum sibi putabit. Idem igitur ferè omnes dixerūt. Vnus autem ex illis: Vbi ergo, inquit, reperiat qui eam artem doceat? Alius ex eo coetu eam rem ne cadere quidem sub doctrinam dicebat. Alius uerò, istud, si quid aliud, discendū esse. At Socrates: Quandoquidem, inquit, res est ambigua, in aliud reijciamus tempus: nunc autem propositum exequamur: uideo enim tibicinam adstantem, & aliquem orbes ei afferentem. Ex illo igitur tibia canebat ei altera, & adstans quidam orbes circiter duodecim afferebat: illa accipiens simul saltabat, et sursum uoluendo iactabat, facile cõiectans in quantum altitudinem iacere oporteret, ut decenter cõpositeq; excipere posset. Tum Socrates: Cùm in multis, uiri, inquit, tum in his quæ puella hæc agit, perspicuum est muliebri ingenium non deterius esse uirili, sed consilium & robur desiderare. Quare si quis uestrūm uxorem habet, magna cum spe doceat quicquid uolet, ea perita usus. Et Antisthenes: Cur ergo, inquit, ô Socrates, cùm sic sentias, nõ instituis Xanthippen, sed uteris uxore earū quæ sunt, quæ fuerunt, & futuræ sunt, molestissima? Quòd, inquit, uideam, qui equitandi peritissimi cupiunt esse, nõ eos qui libentissimè parent, sed ferocissimos equos com-

parare: arbitrantur enim si tales possint coercere, facilio-
ribus alijs se uiros esse. Ego igitur cum uellem cum ho-
minibus congregari, eorumque consuetudine uti, hanc com-
paravi, probe sciens futurum, ut si eam tulissem, facile
et comode cum omnibus hominibus uersaturum. Atque ea
oratio minime absurda uisa est. Postea allatus est orbis gla-
diorum plenus rectorum, per quos saltatrix saliebat et exi-
liebat, ut spectatores metuerent ne quid illi accideret. Il-
la uero audacter tutoque haec omnia faciebat. Et Socrates,
uocato Antisthene: Non, inquit, spectatores arbitror ne-
gatos, quin et fortitudo et periculorum contemptio ca-
dat sub doctrinam: quando haec, mulier cum sit, non dubi-
tante per gladios gradiatur. Tum Antisthenes: An igitur
huic Syracusano utilissimum esset, ut cum ostenderit ci-
uitati suam saltatricem, dicat Atheniensibus, si pecuniam
dederint, se effecturum omnes Athenienses audaces, adeo
ut simul per lanceas ingredi audeant? Certum, inquit Phi-
lippus. Atqui libenter equidem spectarem Pisandrum con-
cionatorem, cum didicerit saltare per gladios, qui nunc,
cum non possit ne aspectum quidem ferre lancearum, ne
militare quidem uult omnino. Ac tum puer saltare coepit.
In quo Socrates: Vidistis, inquit, quam esset puer formo-
sus, tamen gestum agens multo formosior uidetur, quam
cum quiescit? Tum Charmides: Mihi uideris, inquit, salta-
tionis magistrum laudare. Maxime, inquit Socrates. Ete-
nim aliud quiddam obseruavi, nihil ociosum esse in cor-
pore saltantis, sed simul et collum et manus exerceri, ut
necesse sit saltare uolentem habere corpus quamagillimum.
Ac ualde, inquit, libenter ex te Syracusane discere uellens
saltandi artem. At ille: Cui usui tibi erit, inquit? Saltabo ue-
ro.

rò. Hic nimirum omnes risere. At Socrates ualde se uero uultu: An, inquit, me ridetis? Vtrū ob id quòd uelim propter exercitationē melius ualere, uel iucundius cibum sumere & somnū, quòd tales exercitationes appeto non ut cursores qui sunt cruribus crassis, humeris autē tenuibus: nec ut pugillatores, quorum humeri crassi sunt, & crura tenuia, sed totum exercens corpus, totum æquali pondere degrauetur? An ridetis, quòd non necesse futurum sit ut socium exercitationis mihi queram? neque cū senex sim in turba exuar, sed contentus futurus sim ædibus septem lectos continentibus, quemadmodum & huic puero satis fuit hoc cubiculum ad sudandum: ac hyeme quidem super tecto, cū autem uehementior æstus fuerit, in umbra exercebor? An hoc ridetis, quòd cū maiorem, quā par sit uentrem habeam, ad mediocritatem studeam redigere? An nescitis quemadmodū nuper Charmides manē hic saltantem me offenderit? Certē, inquit Charmides: ac primū quidem obstupui, ueritusq; sum ne insanires. Vbi autem eadem quæ nunc dicis audiui, cū me domum recepissē, ipse non saltari quidem (nunq̄ enim illud didiceram) sed manibus gesticulatus sum, cū essem eius rei peritus. Ita est, inquit Philippus: etenim sic crura uideris æqualis cum humeris molis habere, ut mihi uidearis, etiā si apud mercatus præfectos ponderanda sint, quemadmodum panes ab imo ad summum, nullum damnū facturus. Tum Callias: O Socrates, inquit, aduoca me cū saltandi artem uoles discere, ut cōmilito & cōdiscipulus sim. Agē uerò, inquit Philippus, mihi etiam tibia canat, ut ipse saltem. Simul autem ac surrexit, pueri puellæq; saltationem in medio imitari cœpit. Ac primū quòd puerum

laudassent gestus agentem formosiores uideri, contra ille quicquid sui corporis moueret, efficit ut id magis ridiculum esse uideretur, quàm esset natura. Quòd autem puella reflexa retrorsum orbis imitaretur, ille eadē antrorsum se flectens orbis imitari conabatur. Ad extremū autem, quòd puerū in saltatione totum corpus exercere laudassent, cum iussisset tibicinam celerius numerū percurrere, simul uniuersa & manus & caput & crura iactabat. Defessus autem recubuit, ac dixit: Magnum est argumentū, o uiri, meas quoque saltationes exercere corpus, cum praesertim sitian. Puer infundat mihi magnū poculū. Et nobis quoque, inquit Callias: nam & nos te ridendo sitimus. Rursus Socrates: Quin, inquit, mihi quoque, o uiri, ut bibatur ualde placet: uinum enim animos rigans, tristitias & dolores quemadmodum mandragoras sopit: & hilaritatem, quemadmodum oleum flammam, excitat. Itaque uiorum conuiujs eadem accidunt, quae ijs quae ex terra nascuntur: etenim illa, cum Deus nimio imbre irrigat, recta stare non possunt, nec auris perflari: at cum quantum requirunt, tantū biberint, tum & recta augetur, florent, ad frugemque perueniunt. Eodem modo & nos, si nimio uino nos ingurgitauerimus, statim tum corpora, tum mentes cōcidunt, nec respirare, nedum loqui possumus. Quòd si ministri minuta pocula rorantiaque crebro ministrarint, ut ego Gorgiae uerbis utar, sic nō uiolati uino, ut ebrii simus, sed incitati, ad puerilia ludicra descendimus. Haec omnibus ita uisa sunt. Illud adiecit Philippus, ministros poculorum debere imitari bonos aurigas, ut celeriter circunducant pocula. Ministri igitur sic faciebant. Postea autem cum puer lyram ad rationem tibiae accommodauisset,

set, fidibus utens canebat. Tum uniuersi laudabant. Charmides uerò: At mihi uidetur, inquit, ut Socrates de uino dixit, sic & ipsa temperatio formæ puerorū & sonorū, dolores consopire, sed uenerem excitare. Post illa rursus Socrates: Isti nimirū uidentur idonei, qui nos delectatione teneant: sed illud certò scio, nos arbitrari esse istis multò meliores. Nónne igitur turpe erit, si ne conemur quidem alij alios uel iuuare uel delectare? Hic multi, Tu igitur, inquit, expone nobis qua oratione utentes, hæc maximè præstare possimus. Atqui, inquit Socrates, libentissimè uellem promissi Calliæ fructum capere: pollicitus est enim omnino si secum cœnarem, suam se sapientiam ostensurū. Et ostendam sanè, inquit, si & uos singuli in medium, quicquid scitis optimum, afferatis. Sed nemo tibi negat, quin diciturus sit, quod se quisq; existimat præclarissimū scire. Ego igitur rursus dicam uobis, quare plurimum gloriari possim. Arbitror enim me idoneum esse, qui homines efficiam meliores. Tum Antisthenes: Virū, inquit, artem aliquam sordidam, an probitatem docens? Probitatem, inquit Callias. Sed probitas, est ne iustitia? Certè, inquit Antisthenes, quæ quidem minimè est ambigua, & incerta: quoniam fortitudo & sapientia aliquando & ciuitati & amicis nocent: at iustitia ne minima quidem parte attingit iniustitiam. Cùm igitur unusquisq; uerū quod habet utile, dixerit, tum ego artem, per quam istud efficiam, explicare non grauabor. Sed tu uicissimè dic, inquit, Nicerate, qua maximè arte fretus, sic magnificè de te sentis? Tum ille: Pater meus, inquit, quum daret operam ut in bonum uirum euaderem, omnia Homeri carmina ediscere coëgit: ac nūc totam Iliada & Odyf-

scam memoriter pronunciare possim. An illud, inquit Antisthenes, ignoras, Rhapsodos omnes ac alienorū carminum recitatores ista omnia tenere? Quī, inquit, ignorem, cum ferè quotidie istos audiam? Nosti ne igitur ullam gentem stultiorem, quàm rhapsodorum? Minimè uerò, inquit Niceratus: mihi quidem non ita uidetur. Est enim perspicuum, inquit Socrates, sententias ab istis non intelligi? Tu uerò Stesimbrotō Anaximandroq; multisq; alijs magnam dedisti pecuniam, quare nihil te rerum magnarum latet. Quid tu, inquit, ò Critobule, quare confisus tibi multum tribuis? Forma, inquit. Vtrum igitur, Socrates inquit, poteris dicere de tua forma & pulchritudine efficere posse, ut simus meliores? sin secus, me improbum uisum iri perspicuum est. Quid, inquit, qua maximè re sisus Antisthenes te effers? Diuitijs, inquit. Hermogenes igitur rogauit, an multum ei esset pecuniæ. At ille ne obolum quidem se habere iurauit. At multum agri possides? inquit Hermogenes. Fortassis, inquit, quantum Autolyco huic satis sit ad puluere se inspergendum. Tu etiam audiendus es. Quid tu, inquit, ò Charmides, quare gloriaris maximè? Paupertate, inquit ille. Certè, inquit Socrates, rem dicis iucundam maximè: hæc enim est minimè inuidiosa, minimeq; pugnarum effeatrix, quæq; sine presidio seruetur, ac si negligatur, magis corroborari solet. Iam uerò, inquit Callias, quare sisus, ò Socrates, magnificè de te sentis? Tum ille uultu ad summam grauitatem composito, lenocinio, inquit. Cum risissent omnes, Vos ridetis, inquit: ego uerò illud certò scio me maximum quæstum facere posse, si ea arte uti uellem. Tu certè, inquit Lycon (Philippum autem ostendebat) gloriaris

riaris te artem risus concitandi nosse. Certè, inquit, iustius, ut arbitror, quàm Callippides histrio, qui mirificè se perbit, quòd multitudinem plorantem efficere possit. An nò tu quoq; , ô Lycon, inquit Antisthenes, dices quare glorieris? Et ille: Nónne uos omnes scitis, inquit, hoc meo filio me gloriari? Hic autem unus ex conuiujs, inquit, perspicuè gloriatur in eo quòd uictoriam reportarit. Tum Autolyceus erubescès: Minimè uerò, inquit, uictor sum. Postquam autem omnes ipsum cum magna uoluptate audissent loquentem, ac in eum oculos conuertissent, rogauit eum aliquis: At tu Autolyce qua tandem re? At ille, Patre, inquit, ac simul ad eum sese acclinauit. Et Callias intuitus: Nescis, inquit, ô Lycon, te esse omniũ hominum ditissimũ? Certè quidem, inquit, istud ignoro. At illud nò intelligis, te præ filio omnes illius regis copias repudiaturũ? Hic, inquit, quasi in ipso facinore deprehensus sum, nimirum omniũ hominũ ditissimus. Tu uerò Hermogenes, inquit Niceratus, quare maximè gloriaris? Tum ille, amicorum, inquit, uirtute & potentia, quodq; tales cum sint, mei curam habent. Tum igitur in eum oculos conuerterrunt omnes, multiq; simul rogant, an sibi uelit, qui essent significare. Ille autem, Non grauabor, inquit. Deinceps Socrates: Superest, inquit, quæ quisq; nostrũ pollicitus est eximia memoratuq; digna, ea ut ostendat. Audietis me primũ, inquit Callias: ego enim quo tempore uos audio, quid sit ius & æquitas dubitantes, in eo ipso homines efficio iustiores. Et Socrates: Quo tandem modo, optime ur? inquit: Data nimirum pecunia. Tum Antisthenes surgit, & acriter coarguens interrogat Calliam hoc modo: Vtrum, inquit, homines in animis, an in crumena tibi

ius habere uidentur? In animis, inquit ille. Et tu in crumena nam data pecunia, animos iurisperitos efficis? Maximè. Quo tandem modo? Propterea quòd sciunt sibi nò deesse unde necessaria emant, pro maleficijs se in pericula conijcere nolunt. An tibi quæ ipsi abs te acceperint, reddere solent? Non sanè, inquit. Quid uerò, an pro pecunia gratias? Certè, inquit, ne hoc quidem: imò uerò sunt, qui et iniuciores sunt quàm antea, cum nullas accepissent pecunias. Mirifica sanè ista, inquit Antisthenes: simul intuens et reprehendens illū, si ut in alios sint iusti efficere potes, ut in te sint, nò potes? Quid mirū, inquit Callias? an nò multoties tum fabros, tum ædificatores uides domos alijs ædificare, sibi ædificare nò posse, sed mercede conducere? Patere te esse uictum Sophista. Patiatur sanè, inquit Socrates: nam et uates quidem alijs futura prædicere dicuntur, sibi autè quod impendet, nò præuidere. Sic igitur sermo hunc finem habuit. Deinceps autè Niceratus: Ex me, inquit, audire potestis, quibus meliores efficiemini, si mea utemini cōsuetudine. Certò enim scitis, Homerū ferè de rebus omnibus humanis in suo poemate sapientissimè cōscripsisse: quisquis ergo ex uobis fieri uolet uel pater familiàs peritus, uel orator popularis, uel imperatoriæ disciplinæ nò ignarus, uel similis Achilli, aut Aiaci, aut Nestori, aut Ulyssi, me frequentet et colat: hæc enim omnia scire me profiteor. An etiã regnandi artem, inquit Antisthenes, te scire profiteris, quòd scias eum laudasse Agamemnonem ut bonū regem fortemquè bellatorem? Ego uerò illud etiam, inquit, scio, oportere aurigam ad stipitem inflectere:

Se curru inclinet dextro, laxentur habenæ

Alipedi, stimulis illum et clamoribus altis

Ire iube, læuum modera.

Præter hæc noui & aliud quiddam, quod iam probare uos ipsi potestis. Dixit enim alicubi Homerus, Cepa potum condit. Si quis igitur attulerit cepam, statim hanc utilitatem capietis, ut iucundius bibatis. Et Charmenides inquit: Niceratus cepas olens cupit domum reuerti, ut uxor eius credat non solum neminem ipsum osculatum esse, sed ne cogitasse quidem. Aliam autem fortassis opinio nem ridiculam addere posse uidemur: Obsonium enim tale uidetur esse, ut non solum cibum, sed etiam potionem cepa condiat, iucundior emque reddat. Sed quid si illam post cœnam edemus, ne quis nos ad Calliam uoluptatis causa iuisse dicat? Nequaquam, inquit Socrates: nam ei qui ad pugnam incitatur, conuenit cepearum esus: ut nonnulli cum allio gallos pauerint, eos ad pugnam committere dicuntur. Nos certe de osculo magis quam de prælio deliberamus. Atque hoc quodam modo finem habuit oratio. Critobulus autem, Ego uicissim dicam, inquit, quamobrem forma gloriæ mea. Dic inquit. Si igitur non sum formosus, sicut mea fert opinio, uos optima iure fallaciæ culpam sustinebitis: semper enim iurciurando affirmatis me formosum esse, iusiurandum exigente nemine. Et certe uobis assentior, cum præsertim bonos & honestos uiros uos esse arbitrer. Quod si uere pulcher sum, & idem uobis à me accidit, quod mihi ab eo quem formosum putem, per deos omnes iuro, me, quod formosus sim, Persarum imperio anteponere. Nunc enim Cliniam libentius, quam omnes alias res humanas specto: malimque ceterarum rerum omnium, quam illius unius aspectu carere: atque noctem & somnum accuso.

Cepearum esus
conuenit pugna
turis.

quòd illum non uideam: luci autem & Soli gratiam habeo maximam, quòd mihi Cliniam ostendant. Illud certè magnū est ob quod gloriari possint formosi, quòd robustum necesse sit laborare, si bona acquirere uelit, fortem periculis se obijcere, sapientem oratione uti: at formosus uel in summo ocio omnia conficit. Nam tametsi intelligo pecuniam rem esse iucūdiſsimam, meam tamen libentius darem Cliniae, quàm ab alijs acciperem. Libentiusq; serui rem, quàm liber essem, si mihi Clinias imperare uellet: etenim facilius laborem illi, quàm quiescam: & pericula libentius ad eam illius causa, quàm sine periculo uitam degam. Quare si tu Callia hoc nomine te amas, quòd potes efficere iustiores, ego facilius quàm tu possum homines ad omnem uirtutem incitare & ducere: quia formosi nescio quid inspiramus amori deditis, ut eos in largitionibus liber aliores, in periculis magis industrios, & honesti appetentiores efficiamus: & praeterea tum ueracundiores tum continentiores, qui quidem uel ea quae maximè desiderant, eloqui uerentur: ac insaniunt, nisi formosos duces nati fuerint. Itaq; ego cum Clinia uel per ignem incederē, ac scio uos quoq; mecū ingressuros. Quare noli amplius Socrates dubitare, quin forma hominibus proſit. Nec uerò hac ratione uituperanda forma est, quòd citò deflorescat: nam ut puer est formosus, sic etiā adolescens, sic uir, sic senex. Hoc declarant Mineruae βαλλοφόροι (ramigeros uocare possumus) qui semper eliguntur formosi senes, tanquam quos per omnis aetatis gradus forma sit comitata. Quòd si iucundum est ab nō inuitis impetrare posse quae expetas, persuasum habeo me nunc facilius uel tacendo huic puero & puella persuadere posse, ut me osculetur,

quàm

quàm te Socrates, etiam si admodum multa, eaq; docta dixeris. Quid istud est? inquit Socrates: nam quasi me sis formosior, hæc iactas. Certè, inquit Critobulus, alioqui omnibus Silenis Satyricorum longè essem deformior. Socrates autem his erat assimilis. Agedum, inquit Socrates, uide memineris de forma iudiciū factum iri, postquā instituti sermones finem habuerint. Hanc autem nostram causam disceptet nō Alexāder Priami filius, sed ipsi illi quos te cupere osculari putas. Tum ille: Hoc iudicium Socrates Clinix non permittes? Tum Socrates: Non desines, inquit, Clinix mentionem facere? Quòd si non omnino, putas propterea me minus meminisse? Nescis me sic clarum eius simulachrum in animo ferre, ut si essem fictor, uel pictor, nihilo deterius ex illo simulachro, quàm si præsentem intuerer, simile illius efficerem? Tum Socrates respondit: Cur igitur, cum tam simile illi simulachrum gestas, facis mihi negociū, meq; in eum locum, ubi spectare possis, ducis? Quòd, ô Socrates, aspectus eius uoluptate afficere potest: at simulachrū nullam affert uoluptatem, desiderium autem ingenerat. Tum Hermogenes: At ego, inquit, ô Socrates, ne tua quidem causa facio, ut cōtemnam Critobulum sic amore obstupefactum. An existimas, inquit Socrates, eum ex quo mecum uersari cœpit, sic affectum esse? at quando tandem? nō uides huic ad aures iam lanuginem serpere, Clinix autem retrò iam succrescere? Hic igitur in eundem cum illo ludum itans adeò uehementer exarsit. Quam rem cum sensisset pater, eum mihi tradidit, si quid prodesse & emendare possem. Et certè iam multò melius habet: antea enim, ut qui Gorgonem uiderint, in saxi morem oculos figebat in illum,

& tanquam saxum nusquam ab illo dimouebat: nunc uerò iam ipsum conuiuentem crebrò animaduerti: quanquā, per deos, mihi quidem uidetur, inquit (ut hoc apud uos dicatur) & deosculatus esse Cliniam, cuius amore nullus est æstus uehementior : est enim inexplebilis, & spem habet dulcem. Fortasse autē propterea, quòd solum omnium opus, quo corpora se mutuò contrectant, homonymū, & idem cum amicorū osculis, præstabilius est: ob quam causam abstinendū esse dico à formosorū osculis ei, qui uelit cōtinenter et pudicè uiuere. Tum Charmides: Sed cur tandem, inquit, sic nos amicos deterres à formosis? Ego uerò te ipsum, inquit, uidi profectò apud grāmatisiam, cum in eodem libro coniunctis capitib. aliquid ambo quereretis, et humerū nudū humero Critobuli hærentē. Et Socrates: Papæ, inquit, hæc igitur, quasi à bestia aliqua morsus humerū amplius quinque diebus fricauerunt, & in corde quasi pruritū quendam habere uidebar. Sed nunc quid tibi, inquit, Critobule uidetur? Coram tot testibus prohibeo ne me tangas, priusquam mentū eodem modo, quo caput, pilis uestiatur. Atque illi quidem iocosa seriaque uicissim tractabant. At Callias: Tuæ, inquit, partes sunt, Charmidem alioquens, ut dicas, cur paupertate glorieris? An non hoc constat, inquit, præstantius esse fidere, quam metuere? ac liberū esse magis, quam seruire? & coli, quam colere? & eum esse cui patria fidē habeat magis, quā cui diffidat? Ego igitur cum in hac ciuitate diues essem, primū metuebam ne quis pariete diruto res meas diriperet, ac me ipsum aliquo incōmodo afficeret, maleque tractaret. Deinde etiā colendi mihi erant sycophantæ: intelligebam enim mihi facilius ab illis malū accidere posse, quā illis à me: semper enim

ciuitas

ciuitas mihi sumptus imperabat, nec peregrinari usquam licebat. Nunc uerò cum bonis longinquis carcam, & suburbana nulla percipiã, domestica uendita sint, porrectus dormio iucundè. Apud ciues autoritate ualeo, nec iam quisquã mihi minatur, sed alijs ipse minitor, & tanquã libero mihi licet & peregrinari, & in patria uersari: quia & suis sedibus mihi cedunt, & de uia diuites decedunt: sumquã tyranno nunc similis: tunc autem apertè seruus eram, qui & tributum pendebam populo, at nunc ciuitas pendit, ac me alit. Quinetiam tunc cum diues essem conuiciũ mihi faciebant, quòd Socratis consuetudine uterer. Postquã autem ad paupertatem sum redactus, iam ne curat quidem quisquam. Iam uerò cum multa possiderem, aliquid semper auferebat uel respub. uel fortuna. Nunc autem nihil deperdo, cum nihil habeam, sed semper accepturum me spero. An etiam, inquit Callias, optas ut nunquã diues fias? & si quod faustum somnium uideres, dijs qui mala auertunt sacrificares? Minimè, inquit, istud facerem: sed uehementer periculose expecto sicunde quid me accepturum spero. Agè igitur, inquit Socrates, tu rursus dic Antisthenes, cur cum tam pauca possideas, tam magnificè de te propter opulentiam sentis? Quòd existimem, inquit, hominum diuitias aut paupertatem non in domibus esse, sed in animis. Video enim multos idiotas, qui cum multa admodũ possideant, ita tamen se pauperes putant, quòd suas augeant opes, & plura acquirant, ut quemuis laborem ac quoduis periculum subeant. Noui etiam fratres, quorum patrimonia essent paria, alterum quæ satis essent habere, præterquã sumptus superare: alterum uerò omnium egere. Sentio etiam tyrannos quosdam sic esse

Diuitias ac paupertatem in animis consistere.

rire diuitias, ut multa moliantur indigniora quàm egen-
 tissimi. Nam propter indigētiā alij furantur, alij parie-
 tes diruūt, alij plagarij sunt, liberosq; pro mancipijs uen-
 dunt: suntq; nonnulli tyranni, qui totas domos euertunt,
 complures occidunt, sepe etiam totas ciuitates in seruitu-
 tem redigunt causa pecuniæ: quorum, quia graui morbo
 laborant, magnopere me miseret. Similiter enim eis acci-
 dit, ut si quis cum multa possideat, multaq; edat, nun-
 quam tamen expleatur. Ego uerò tam multa habeo, ut ea
 uix ipse reperiam, tamē satis mihi est cum edo ad famem
 explendam, & cum bibo ad sitim restringendam, & ad
 corpus contegendum, ut foris nihilo plus quàm Callias
 iste ditissimus frigeam, & cum domi sum parietes mei mi-
 hi calidæ tunicæ, & tecta crassæ admodum uestes esse
 uidentur. Stratum autem meum ita mihi est satis, ut diffi-
 cile sit me uel è somno excitari. Quòd si corpus res uene-
 reas requirit, sic mihi quod adest, satis est, ut eæ quibus
 cum congregior, supra modum complectantur, propte-
 rea quòd alius adire uelit nemo. Ac omnia hæc sic mihi iu-
 cunda esse uidentur, ut in singulis horū maior em nō desi-
 derem uoluptatem. Sed mihi uidentur nonnulla horū mi-
 nus iucunda esse, quàm utile sit. Maximum autem in meis
 diuitijs illud esse arbitror, quòd si quis quæ nunc habeo
 auferat, nullam arbitror tantam accidere posse calamita-
 tem, quæ cibo parabili me priuare possit: etenim cum uo-
 luptati me dare cupio, non ea quæ sunt in foro maximi
 precij emo, sunt enim nimis cara, sed ex animo meo pro-
 mo. Multoq; plus confert ad uoluptatē, si expectato ap-
 petitu sumam, quàm si magno precio emptis utar: ut
 nunc cum in Thasium uinum inciderim, non sitiens bi-
 bo.

bo. Quinetiã multò iustiores esse par est eos qui uilitatem
annonæ magis quàm caritatẽ spectant: quibus enim quæ
adsunt maximè sufficiunt, hi aliena minimè appetunt. Il
lud etiam dignũ est ut consideremus, tales diuitias liberos
efficere solere. Etenim Socrates hic à quo has opes sum cõ
secutus, neq; numero, neq; pondere mihi suppeditabat,
sed quantum ferre ualebam, tantũ mihi largiebatur. Nec
cuiquam nunc inuideo, sed omnibus amicis & ostendo a-
bundantiam, & animi opes uolentibus cõmunico. Vide-
tis etiam iucundissimam ocij possessionem semper adesse,
ut res magnas & spectare & audire liceat: & quod plu-
rimi facio, licet cum Socrate in ocio totos dies consumere.
Nec uerò eos qui plurimũ auri possident admiratur, sed
qui placuerint, cum his perpetuò uersatur. Atq; is locu-
tus est ad hunc modum. Callias autem, per Iunonem, in-
quit, cum ob alias causas admiror tuas diuitias, tum quòd
ciuitas neq; tibi præscribens tanquam seruo te utitur, nec
homines, quòd non des mutuuum, tibi irascuntur. At Nice-
ratus: Noli, inquit, mirari: ego enim accedam ut id ab illo
mutuer, ne ulla re egeã, sic ab Homero numerare doctus:

Septenos tripodas, auri quoq; dena talenta,

Iliad. 7.

Vigintiq; lebetas, bis senosq; caballos.

Pondere & numero quamplurimas diuitias cõcupiscere
nõ desisto, ex quo fortassis etiã auarior quibusdam uideri
possim. Tum igitur simul omnes risum sustulere, existimã
tes ut res erat, uerè illum dixisse. Quorũ unus aliquis sic
coepit: Tuũ est, ô Hermogenes, dicere de amicis, qui sint,
ac ostendere quam multa possint, & quàm te curent, ut
uidearis optimo iure talibus amicis gloriari. Nemo est
qui ignoret, tum Græcos, tum barbaros in ea esse senter-

tia, ut putent deos omnia scire, & instantia et futura. Itaq; omnes ciuitates, omnesq; gentes diuinatione utentes, deos precantur ut mala auertant, bona autē largiātur. Hi igitur qui omnia sciunt, ac possunt omnia dii, sic mihi amici sunt, ut quoniā mei curam gerunt, nunq̄ eorū obliuiscar, neq; noctu, neq; interdū, siue quid cogitatione instituā, siue quid agendū suscipiā. Quia autem praeuidēt quicquid ex singulis euenturū sit, nuncios, rumores, somnia, aues mittentes mihi significant quae faciēda sint, aut cōtrā quae facere nō deceat: quibus cū pareo, nunq̄ poenitere necesse fuit. Iam uerò cū nō obtemperarim, aliquoties castigatus sum. Et Socrates: Horū, inquit, nihil incredibile est. Illud tamen libenter sciscitarer, quo tādē illos colens modo, sic amicos habes? Profectò, inquit Hermogenes, uili admodū: laudo enim illos, nullis sumptibus factis. Quae autē largiuntur, semper cōmemoro, laudoq; quoad possum: & in quibus illos testes adhibeo, nihil in eis sciens mentior. Certē, inquit Socrates, si talis cū sis, eos habes amicos. Dij, ut uerisimile est, uirtute, bonitate & probitate delectantur. Atq; hic sermo sic finem habuit. Postq̄ autē ad Philippū uentū est, rogant, quid spectans suis ridiculis gloriaretur. An non magnū est, inquit, quòd cū omnes sciāt me scurrā, si quid boni habuerint protinus eò me inuitant: sin mali quid acciderit, fugiūt, ita ut ne respiciant quidem, uerētes ne inuiti rideāt. Et Niceratus: Tu igitur, inquit, iure optimo magnos tibi sumis spiritus: mihi enim cōtrā accidit, amici enim in prosperis rebus me fugiūt: at si fortuna reslarit, cognationis genealogias cōmemorant, nec unq̄ à me recedunt. Sed omittamus ista. Tu uerò (Syrausanum ostendens) inquit Charmides, qua re maxime confidis?

intueri. Maxime. Quid uerò, eadè ne uoce & uerecundè & confidenter loqui licet? Maxime. Quid uerò de sermonibus, sùnt ne qui ad odium impellant, & qui amicitia conciliant? Maxime. Ergo horum, bonus leno, qui utiles erunt ad placendum, eos docebit? Maxime. Vtrū autem præstantior qui uni gratos, an qui quamplurimis efficiat? Hic dissenserunt, & alij dixerunt, eum qui quamplurimis: alij, maxime, inquit. Ille, cum hoc quoque conuenire dixisset, adiecit: Quòd si quis etiam toti ciuitati gratos & approbatos efficere posset, an non is omnino habendus est leno? Perspicue, inquit omnes. Ergo si quis eos quibus præsit tales posset reddere, qb hanc artem optimo iure gloriari possit, ac iustissimè amplam mercedem accipiat. Postquam autem id assensi essent, Talis certè, inquit, mihi uidetur esse hic Antisthenes. Tum Antisthenes: Mihi ne, inquit, tribuis Socrates hanc artè? Certè, inquit: uideo enim te hanc & huius pedissequam multū exercuisse. Quamnam istam? Perductorum artem, inquit. Et ille uehementer indignatus, Ecquid, inquit, tale scis me perpetrasse? Scio, inquit ille, te ad Prodicū sapientem Calliam perduxisse, cum uideres hunc amore Philosophie captum esse, & illum pecuniæ indigere. Scio & ad Hippiam Eleum te perduxisse eundem, à quo artem reminiscendi didicit. Ex quo sanè tempore amoribus deditior factus fuit, quòd quicquid mali uiderit, id nunquam obliuiscatur. Nuper autem laudans mihi Heracleotem hospitem, cum effecisses ut illius amicitiam appeterem, cōmendasti, & tibi certè gratiam habeo: nam probus uir mihi uidetur esse: Aeschylū autem Phliasium apud me laudans, & me apud illum, an non sic affecisti, ut tua oratione mu-

tuò

tuò amantes canum more curramus, alter alterum quaerens? Cumq; uideam te ista efficere posse, bonum perductorem te esse iudico: qui enim potest sibi utiles cognoscere, eosq; impellere ut se mutuò appetant, seq; mutuò diligant, is mihi uidetur ciuitates cōsociare posse, utiles cōciliare nuptias, atq; ut ipse in magno sit precio ciuitatibus & amicis & socijs, efficere. Tu uerò, quasi malè audiens, quòd te dixerim esse bonū perductorem, ira cōmotus es? At certè, inquit, non nunc: si enim hæc possim, nimirū satiatus erit meus animus diuitijs. Atq; hīc sermonū ambitus absolutus est. Callias autem: Quin tu Critobule, inquit, de forma in certamen cum Socrate descendis? Rectè, inquit Socrates: uidet enim fortassis apud iudices probari lenonem. Non recuso tamen, inquit Critobulus: sed doce, si quid sapientia dignū habes, te esse me formosiorē. Modò, inquit, lucerna propius admoueat. Ad quæstionem iuris, inquit, te prouoco. At responde, tu uerò percōtare. Vtrum uerò in homine solū putas esse pulchritudinem, an etiam in alio quopiam? Equidem, inquit, & in equo, et in boue, & in rebus inanimatis multis esse arbitror: scio enim & scutū aliquod pulchrū esse, & gladiū, itemq; hastam. Quī, inquit, fieri potest, ut hæc quæ inter se nullam habēt similitudinē, omnia pulchra sint? Si nimirū, inquit, in eos usus quorū causa quæq; cōparamus, probè fuerint uel confecta uel nata. Etiam hæc, inquit Critobulus, bella sunt. Nostin?, inquit, cuius gratia oculis egemus? Profectò, inquit, aspiciendi causa. Ita igitur mei oculi tuis erunt pulchriores. Quo tandem modo? quia tui tantummodo directò aspiciūt, at mei etiam in transuersum, quia sunt emissi & extantes. Tu dicis, inquit, cancrum omniū animan

tium optimis præditū esse oculis: Prorsus, inquit: nam & ad robur oculos optimè à natura constitutos habet. Vter autē nasus, meus ne an tuus formosior est? Equidem, inquit, meū arbitror, si modò odorandi causa dii nobis fabricati sunt: tuus enim in terrā intuetur, meus autem erectus est, ut undiq; odores recipiat. At simus nasus qui potest esse recto pulchrior? Quia, inquit, nō obturat, sed statim finit ut oculi, quæ sub ipsos cadunt, aspiciant. At editus nasus tanq̄ uim adferens, oculos quasi muro cingit. Iam quod ad os attinet, inquit Critobulus, tibi cedo: si enim mordendi causa factū est, multò tu melius, quàm ego mordeas. Labra autem, quia crassa sunt, an nō putas me suauius osculari quàm te? Videor, inquit, tua ratione, uel asinis ipsis turpius os habere. Sed an nō putas satis magnū esse illud argumentū, me esse te formosiorē, quòd Naiades, deæ cū sint, Silenos mihi similiores quàm tibi pariūt? Et Critobulus: Non possum amplius, inquit, cōtra ista dicere: itaq; ferant sententiā, ut q̄ primū quid me oporteat pati uel dependere intelligam. Modò clām ferant: pertimesco enim tuas & Antisthenis diuitias, ne me potentia opprimatis. Puella igitur & puer clām tulerūt. Socrates interim curauit ut lucerna admoueretur Critobulo, ne fallerentur iudices: effecitq; ut ei qui uicisset, nō fasciæ, sed oscula pro corollis à iudicibus decernerentur. Posteaq; autem coniecti sunt calculi, ac Critobulus omnibus uicit: Papæ, inquit Socrates, quàm nō uidetur tua Critobule, Calliæ pecuniæ similis: illius enim probissimos efficit, huius uerò quasi numerosissima, potest & disceptatores & iudices corrumpere. Deinceps alij iubebant ut uictoriæ præmia, nempe oscula auferret: alij domino persuadere, alij alia iocabantur.

tur. At Hermogenes etiam tum filebat. Et Socrates nominatim illum appellans, Potés ne, inquit, quid sit parœnia dicere? Et ille: Etsi, inquit, quod rogas nescio, tamen quid mihi uideatur, dicam. Ad pocula molestū esse conuiuus, id ego parœniā esse iudico. *Parœnia quid.* Intelligis ne igitur, inquit, te nūc nobis esse molestum tuo silentio? An etiam quando loqui mini, inquit? Non, sed cū intermittimus. An uerò ignoras, interea dum loquimur, ne pilum quidem, nedum sermonem quenuquā interiecisses? Tum Socrates: Possis ne, inquit, homini reprehenso & coarguto succurrere? Ego uerò possim, inquit: cū enim tibia canitur, omnino filemus. Et Hermogenes: An igitur uultis, inquit, ut Nicostratus histrio tetrametra ad tibiam recitabat, sic ego uobiscū ad tibiam disputem & colloquar? Tum Socrates: Per deos, inquit, oramus ita facias: existimo enim ut carmen iucūdius est ad tibiā, sic & tuos sermones suauitatis nonnihil accepturos à sonis, præsertim si, ut solet tibicina, tu quoq; inter recitandū aliquem adhibeas gestum. Et Callias: Cū igitur, inquit, hic Antisthenes aliquem coarguit in conuiuio, quis erit tibi arum concentus? Antisthenes: Confutatum, inquit, decet (opinor) sibilatio. Ut autem Syracusanus tales sermones conferrī animaduertit, & suas negligi præstigijs, illosq; mutuis sermonibus oblectari, Socrati inuidens, Tū ne es, inquit, Socrates ille, cognomento φροντιστής. An non, inquit ille, melius est, quàm si ἀφρόντιστος uocarer? Nisi sublimium curiosus esse uidereris. Nosti ne, inquit Socrates, quicquam dijs sublimius? Minimè, inquit ille: at negant te ista curare, sed αἰωφελίστα. An non, inquit ille, ista quidem ratione deos curo? siquidem illi αἰωλῶν ὠφελῶσι, id est, uiuant supernè, & è sublimi lucens

mittūt. Quòd si frigida loquor, tu autor es, inquit, qui mihi sis molestus. Missa fac ista, inquit, ac mihi dic, quot pedes à me distat pulex: hæc enim aiūt te metiri solere. Tum Antisthenes: Tu certè, inquit, Philippe peritus es coniectandi: an nō uidetur tibi hic uir conuiciū facere uolenti similis esse? Certè, inquit, & quidem multis alijs. At, inquit Socrates, tu de ipso ne cōiectato, ne tu quoq; conuiciatori similis uideare. At si omnibus bonis & præstantissimis eum cōpararo, laudatori magis q̄ cōuiciatori me quis similem iudicabit: nunc quidem tu cōuiciatori similis uideris, si omnia quæ in eo sunt optima esse dicas. An uis ut improbiore, similem iudicè? Ne improbis quidem. At ne mini? Nemini, ne istorū quidem, cōpara. Verū silens, nescio quemadmodum cōuiuio digna efficiam. Facile quidem, si quæ loqui nō conuenit, inquit, tacebis. Atq; hæc quidem parœnia sic est sedata. Post erāt, qui iuberent cōiectare, erāt qui uetarent: tumq; ne iam omnia turbulenta essent, Socrates rursus: Quando quidem, inquit, omnes cupimus loqui, an etiam simul canemus? Et ut dixit, cœpit canere. Postq̄ autē cecinisset, allata est saltatrici orbis saltatorius, in quo admiranda erat editura. Hic igitur, inquit Socrates, uerè uidebor ut dicis phrontistes, id est, cōtemplator: nunc enim qua ratione puer tuus itemq; puella hæc q̄ facillimè peragant, contemplor: maximè enim oblectamur hoc spectaculo, id quod etiā te uelle certò scio. Mihi igitur in caput salire periculi genus esse uidetur, quod cōuiuio nō cōuenit. In rota quidem dum uersatur, scribere & legere mirabile quiddam est: sed quid uoluptatis hæc afferant, scire nō possum. Nec uerò eos qui corpus intorquēt, & rotas imitantur, spectare iucundius est, q̄ quiescentes pulchros

pulchros & formosos. Nec illud quidem ualde rarum est, in miranda incidere, si quis appetat, sed statim licet præsentia & in conspectu posita spectare. Cur tandem lucerna propter splendidam flammam quam habet, lucem fundit zachenū uerò cum sit splendidum, lucem nullam emittit, alia in ipso cōspicienda exhibentur? Item quæ sit ut oleum liquidum cum sit, flammam augeat, aqua uerò quia liquida sit, ignem restinguat? alioqui enim hæc nō idem quod uinum efficiunt. Quòd si ijs habitibus, quibus Gratia, & anni tempora, ac Nymphæ pinguntur, ad tibiam saltarent, multò arbitror eos facilius spectatores tenere posse, conuiuiumq; multò hilarius futurum. Syracusius igitur, Certè, inquit, uereq; dicis Socrates, ac ea quibus oblectabimini spectacula inducam. Exijt igitur Syracusius, ac tintinnabulis perstrepat. Socrates uerò rursus nouum orationis exordium induxit. Vtrum, inquit, æquum est præsentis magni Dei, & sempiternis dijs æqualis, & forma maximè iuuenilis, magnitudine autem cuncta sustentis, animo hominibus æqualis, Cupidinis obliuisci, nullamq; mentionem facere, præsertim cum huius ipsius Dei Thiasotæ fanatici simus omnes? nam tempus nullum cōmemorare possum, in quo amore uacē. Charmidem uerò scio multos amatores habere, ac nōnullos ab ipso amāter appeti. Critobulus quidem certè cum adhuc ametur, iam amasiorum amores cōcupiscit. Quinetiā Niceratus, ut ego audio, & amat uxorem, & ipse uicissim ab illa amatur. Hermogenem etiā quis nostri ūm ignorat probitatis, qualiscūq; tandem sit, amore tabescere? Non uidetis quàm grauia sint siu percilia oculi immoti, moderata oratio, uox lenis, hilares & mores & gestus: deorum autem uenerabilium maximè

amicitia utens, ne nos quidem homines contemnit. Tu uero solus ex omnibus Antisthenes amas neminē? Per deos, inquit, te amo, & ualde quidem. Tum Socrates irridens, quasiq; delicias faciens, Ne sis, inquit, mihi molestus, Callia, ut uides, agenti. Et Antisthenes: Quam aperte tamen tu leno tui semper hæc agis, aliàs dæmonium prætendens, aliàs aliud aliquid captans, mecum colloqui recusas? Et Socrates: Per deos, inquit, ô Antisthenes, modò ne me concidas, omnem aliam molestiam, quam mihi exhibueris, & fero, & feram amicè. Atenim, inquit, tuum amorem occulto quidem, quia non animi sit, sed formæ meæ. Nam Autolycum à te amari Callia, ciues norunt omnes, multiq; ut opinor, peregrini. Atque huius rei causa est, quòd è patribus clarissimis & illustrissimis prognati estis ambo illustres & clari: ac ingenium quidem tuum semper sum admiratus, hoc uerò tempore multò magis, cum uideam te amore captum non delicijs fracti, aut mollicie delicati, sed eius qui omnibus & fortitudinem & continentiam approbat suam. Tales autem appetere, signum est eius qui amator sit ingenij & naturæ. Vtrum igitur una sit Venus, an gemina, cœlestis una, altera in terris uersans, nescio: nam & Iuppiter ipse cum unus & idè sit, multa cognomèta habere uidetur. Vtriq; tamè separatim dicatas esse aras, templa & sacrificia, terrestri quidem nocentiora, cœlesti autem puriora, non ignoro. Cupidines autem corporū à terrestri, animi autem & amicitiæ rerumq; honestarum immitti à cœlesti, coniectare licet: quo quidem amore uideris mihi Callia captus esse. Coniecturam autem facio ex probitate eius quem amas, quòd uideam à te patrem eius adhiberi cum cōgressis

su eius uteris : nihil enim horum clam patre à bono & probo amatore fit. Et Hermogenes: Per Iunonem, inquit, ò Socrates, cum propter alia multa te admiror, tū quòd gratificans Calliæ simul instituis qualē esse oporteat. Certe inquit: atq; ut magis etiā delectetur, de ipso testari uolo, multò esse præstantiorem animi quàm corporis amorem. Nam sine amicitia congressus nullos magnificièdōs esse scimus omnes: diligere autem mores eorum quos miramur, necessitudo priuata & uoluntaria uocatur. At eorum qui quæ corporis sunt amant, mores accusant permulti, & amasium oderunt. Quòd si ambo ament, ætatis flos celerrimè profectò deflorescit : qui cum defecerit, necesse est simul & amicitiam marcescere. Animus autem quantò diutius in prudētia uersatus, tantò amabilior reddi solet. Ac in formæ usu inest etiam quædam satietas: & quæ in cibis propter expletionē accidunt, eadem in amoribus accidere puerorum necesse est. At animorum amicitia, quia casta est, insatiabilior esse solet: non tamen existimare debeas, idcirco cum Venere esse coniunctiorem : sed apertè expletur desiderium cum à dea petimus, ut uenusta & carmina & opera largiatur. Quemadmodum enim admiretur & diligat amasium florens forma liberali, & moribus uerecundis, animoq; generoso, quæq; statim in æqualibus imperio digna esse uideatur, & amicitia conciliatrix, ad explicandum nulla opus est oratione. Verisimile autem esse talem amatorem à pueris uicissim amari, deinceps exponam. Primùm enim, quis eum oderit, à quo sciat se bonum probumq; iudicari? Deinde autem uideat, illum quæ ad pueri honestatem pertinent magis curare quàm suam uoluptatem? Ad hæc cre-

dat, neque si quid falso assimularit, neque si morbo deformior factus fuerit, amicitiam minutum iri. Quibus autem communis est amor, an non necesse est hos ipsos cum uoluptate se mutuò aspicere, beneuoleq; colloqui, fidemq; mutuam habere, ac providere alios alijs, delectari alios aliorum honestis actionibus, & condolere si quid inciderit erroris: tum uerò, perseuerare in letitia, cum ualentes congregiuntur: sin autem in morbum inciderit uteruis, multò celebriorem habiturum familiarium frequentiam, atq; absentium magis etiam quam presentium curam habiturum? An non hæc sunt iucunda? Atq; propter huiusmodi officia & simul diligunt amicos, & eis utuntur usq; ad senectutē. Qui autem ex corpore pendet, quid causæ est cur eum puer red amare uelit? utrum quòd sibi ille ea tribuit, quæ ipse concupierit, puero autem dedecorosa probra? An propterea, quòd quæ festinat agere ultra amores puerorū, ijs prohibeat maxime familiares? Iam quòd non uim adhibeat, sed uerbis persuadeat, ob eam causam maiore est odio dignus: qui enim uim affert, se improbum esse declarat: qui autem persuadet, eius cui persuadet animum corrumpit. Iam uerò qui mercede formam uendit, cur magis amet amatorem qui emit, quàm qui in foro uendit & addicit? non certè, quia florens cum obsoleto, & formosus cum deformi, & cum amante cōgreditur non amans, ipsum diliget. Neq; enim puer cum uiro, quemadmodum fœmina, uoluptatum particeps est Venerearum, sed sobrius ebrium Venere incitatum spectat: unde nihil mirum si contemnit amatorem. Iam si quis consideret, ex ijs qui propter mores amatur, inueniet nullam unquam interuenisse molestiam: at ex im

pudico

puerum congressum multa iam, eaq; scelerata designata esse. Illiberalem uerò congressionem eius esse, qui corpus magis quàm animũ diligit, deinceps exponam. Qui enim præcepta uiuendi atq; dicendi dat, is optimo uiro honore est afficiendus, quemadmodum ab Achille Chiro & Phœnix. Qui autem corpus appetit, meritò in mendicimorem semper sequetur, cum præsertim petens & requirens uel osculum, uel aliam aliquã tactionem, semper comitetur. Quòd si audacius loquor, nolite mirari: uinũ enim simul incitat, & semper meus domesticus amor stimulat, ut in aduersarium ipsius Cupidinem loquar libere. Mihi enim uidetur, qui formam sibi spectandam proponit, ei qui agrum conduxerit similis esse: non enim ut maioris sit precij, diligentiam adhibet, sed ut ipse multis modis ex eo uoluptates plurimas percipiat. Qui autem amicitiam magis appetit, is similis uidetur suum agrum possidenti & colenti: undiq; enim inuehens in eum quicquid possit, utiliore & preciosiore efficit, quem amore prosequatur. Quinetiam qui scierit puer se forma eleganti præditum, amatori dominabitur, ut uerisimile est, idemq; alia improba facturum est. Qui autem cognouerit se, nisi honestus & probus fuerit, amicitiam non retenturum, eum decebit maiorẽ uirtutis habere rationem. Maxime autem bonum est ex puero amicum bonum reddidisse, quòd necesse sit & illum uirtutem exercere: fieri enim nequit, qui ipse in uitij uersetur, eum efficiat bonum qui cum consuescat. Nec uerò impudens & impotens, continentem amasium efficiet & pudentem. Sed cupio tecum, inquit, ò Callia, sermones conferre, ac exponere, quemadmodum non homines modò, sed etiam dij

ipsi & heroës, animi amicitiam pluris, quàm corporis
 æstiment: quia Iuppiter quibus cum congressus est, for-
 ma captus, eas mortales passus est manere: at quorũ ani-
 mos præclaros admiratus est, eos immortales effecit: quo-
 rum de numero sunt Hercules & Dioscuri, qui sunt Ca-
 stor & Pollux: cõmemoratur etiam alij: illudq; affirmo,
 ipsum quoq; Ganymedem non propter corpus, sed pro-
 pter animum in cœlum à Ioue esse translatum, cui rei uel
 ipsum uocabulum testimonio sit: est enim alicubi apud
 Homerum, γαῦνται δ' ἀνδρῶν, quo uult significare, letari
 audiendo. Est etiam alibi, Varia in animo *μύθρα* uoluit:
 quod significat cõsilia in animo uoluntate prudentiæ plea-
 na. Ex his igitur duobus, non propter corporis uolupta-
 tem, sed propter sententiarũ iucunditatem, nuncupatus
 Ganymedes in deorum numerum relatus est. Imò uerò, ò
 Nicerate, Achillem Homerus facit non propter amores,
 sed propter sodalitatem & societatem, Patroclo interfe-
 cto decentissimè parentantem. Atq; etiam Orestes & Py-
 lades, Theseus, Pirithous, alijq; multi ex numero semi-
 deorum præstantissimi fuisse cum laude prædicantur, non
 quia unà concumberent, sed quia alij ab alijs res maxi-
 mas & pulcherrimas admirabantur, communiter esse ge-
 stas. Quid uerò nunc res præclaras, an non omnes ab ijs
 qui ultrò suscipiunt labores & ad eunt pericula, magis esse
 gestas, quàm ab his qui assuefacti sunt uoluptatē gloriæ
 præponere, reperiemus? quanquã Pausanias Agathonis
 poetæ amator, in defensione eorum qui ex impotentia &
 intemperantia uolutati essent, dixit exercitiũ fortissimum
 confici posse ex pueris & amatorib. istos enim dicebat in
 ea esse opinione, ut maximè uerecatur ne alij alios deserat:
 admirabiliter

admirabiliter loquens, si qui assueti sunt uituperationibus & nullis curis, atq; securitati & impudentiæ, hi turpe aliquid admittere maxime uererentur: atq; testimonia adducebat Thebanorum & Eleorum, qui dicuntur ista non ignorare: nam etsi cum pueris concumbunt, eos tamen statuunt in acie ad præliandum. Sed nihil in ea re arguementi simile adducit: hæc enim illis legitima, nobis autem probrosissima sunt. Mihi quidem uidetur in acie instructi diffidentibus similes esse, ne si separati essent amasij, bonorum uirorum munera non exequerentur. Lacedæmonij uerò, qui arbitrantur, si quis corpus appetat, nihil unquam postea honesti aut boni consequi posse, adeò perfectè amasios bonos efficiunt, ut si etiam cum peregrinis, quanq̃ nō in eadem ciuitate, instructi fuerint, quemadmodū amator, præsentem deserere uereantur: nō enim impudentiã, sed pudorem deum esse credunt, ac suis moribus colunt. Videmur autem omnes in his quæ à me dicuntur consentire posse, si ista ratione consideremus, utrū puero, quem quis amet, magis credat uel pecunias, uel liberos, uel munera apud eū deponat? existimo enim uel ipsum forma amasij fruētem, potius hæc omnia ei qui propter animum dignus sit amari, crediturum esse. Mihi uidetur, ô Callia, te dignum, ut dijs gratias agas, quòd tibi Autolyçi amorem cōciliarunt: satis enim perspicuum est eum esse honoris appetentem, qui ut præconis uoce prædicaretur Pancratij uictor, multos labores multosq; dolores sustinet. Quòd si existimat non solum seipsum & patrem decoraturum, sed futurum ut sua fortitudine de amicis bene mereri, & patriam augere, ac de hostibus trophæa statuere possit, atque ob eam causam celebrem

Et clarum futurum tum apud Græcos, tum apud Barbaros, quid est quamobrem quem in his adiutorē esse posse optimū duxerit, cum ipsum non putes maximis honoribus ab illo affectum iri? Si igitur huic placere cupis, considerandum tibi est, qua tandem arte Themistocles potuit Græciam in libertatem uindicare: itemq; uidentum, qua tandem sciētia fretus Pericles, optimus consiliarius uisus sit patriæ: atq; etiam animaduertendum, qua ratione in philosophia uersatus Solon, præclarissimas leges ciuitati dederit. Illud etiā scrutandum, quibus Lacedæmonij exercitationibus præstantissimi duces esse uideantur: hospites uerò qui sunt ex illis omnium præclarissimi uiri semper ad te diuertunt. Atq; illud quidem scito, ciuitatē seipsam breui, si modò uelis, tibi permissuram: maximæ enim res in te sunt, patrius es, et in ciuitate princeps: sacerdos eorum deorum, qui ab Erechtheo instituti sunt, qui aduersus Barbaros cum Iaccho militauerunt: ac nunc in celebritate festi maximè sacerdotum decorus uideris esse omnium qui antè fuerunt. Corpus habes omnium ciuium spectatu pulchrū maximè, robustum ad sufferendos labores. Quod si nobis uideor grauiora quàm conuiuio conuenit, tractare, nolite mirari: nam bonorū uirorū et uirtutis perstudiosorū, cum ciuitate, amator esse nunquam destiti. Ceteri igitur de auditis disputabant: Autolycus autem Calliam aspectabat, et Callias illum intues, Ergo, inquit, ô Socrates lenocinans ad ciuitatem me perduces ut rempublicam capeßam et administrem, eiq; semper gratus sim? Certè, inquit ille, si animaduertit te non uideri solū, sed reuera uirtutis esse studiosum: falsa enim laus citò reipsa cōfutatur: at uera probitas, nisi deus aliquis

quis impediatur, semper actionibus splendidiorē gloriā comparat. Atq; colloquium quidem hunc finem habuit. Autolycus autem, quia iam tempus erat, surrexit ad deambulandum. Et Lycon pater, qui unā cum illo erat, conuersus, Per Iunonem, inquit, ō Socrates, bonus & probus mihi uideris. Postea sedile quoddam intus positum est. Tum Syracusius ingressus, cū thronum ascendisset, Viri, inquit, Ariadne suum & Bacchi thalamum ingreditur: post ueniet Bacchus in cætu deorum ebrius factus, ac eodem ingreditur: tum ludos inter se faciunt. Quibus dictis, principio Ariadne uelut sponsa exornata prodijt, ac in folio resedit: atq; sic prodeunte Libero, ad numeros Bacchicos tibia canebatur. Tum igitur admirati sunt saltationis magistrum: statim enim ut Ariadne audiuit, tale quid fecit, ut omnes intelligerēt, eam cum uoluptate audiuisse: nec tamen obuiam iuit aut surrexit, sed illud apparebat, uix eam posse conuiescere. Postea uerò quā Liber eam aspexit, saltans, ut si quis summo amore incitatus, ad genua sedit, eamq; complexus est & osculatus. Illa etsi uereri uidebatur, tamē amatorie illum uicissim complectebatur. Conuiuæ autem hæc spectantes simul plaudebant, & clambāt rursus. Vt autem Bacchus surrexit, erexit Ariadnen. Post illa igitur licebat spectare gestus osculantium, & inter se complectentium. Qui autem spectabant uerè formosum Bacchum, pulchramq; Ariadnen, non illudentes, sed reuera oribus admotis osculantes, omnes sursum elati, quasi pennis præditi uolarent, spectabant. Etenim audiebant Bacchum rogantem ipsam, an se amaret: ea autem sic iurante, non solum Bacchum, sed uniuersos qui adessent, iurare, puerum & puell-

& puellam inter se mutuò amare: similes enim uideban-
 tur non arte factis gestus, sed immixtis ad peragenda ea
 quæ iamdudum concupiſſent. Ad extremũ autem cum
 uidiffent cõuiuæ eos mutuis complexibus implicatos, &
 iam ad cubile ituros, qui non duxerant uxores, se ductu-
 ros iurauerunt: qui autem duxiffent, conscensis equis ac
 incitatis, ad uxores suas, ut eis fruarentur, festinarunt. So-
 crates autem ac alij qui cum Lycone & filio remanse-
 rant, cum Callia deambulatum iuerunt. Atq; ad
 hunc modum conuiuium dimiffum est.

XENOPHONTIS SYM-
 POSII FINIS.